

Πρωτοβουλία **ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΝΕΡΟ:**

Πόλεις και Πολίτες διεκδικούν λύσεις για τη βιώσιμη διαχείριση του νερού

Βόλος, 20 Μαρτίου 2013

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

Συμμετέχοντες: Δρόσου Όλγα (Ίδρυμα Χάινριχ Μπελ), Βλάμης Χρυσάνθος (Ίδρυμα Χάινριχ Μπελ), Ζέρβας Κωνσταντίνος (Δήμος Θεσσαλονίκης/ ΔΕΠΠ), Σταμογιάννης Βασίλης (ΔΕΠΠ), Αδάμ Γεώργιος (ΔΕΥΑ Κέρκυρας), Καλογιάννη Μαρία (Δήμος Κέρκυρας), Σκοτινιώτης Πάνος (Δήμος Βόλου), Κόλιου Αναστασία (ΔΕΥΑ Βόλου), Μαυρογιάννης Λεωνίδα (ΔΕΥΑ Βόλου), Ξηρακιάς Ηλίας (Δήμος Βόλου), Μόσχος Νικόλαος (Δήμος Βόλου), Παπαδογιάννη Ιωάννα (Δήμος Τρικάλων), Ξάφος Αθανάσιος (Δήμος Τρικάλων), Μαλούτας Λάζαρος (Δήμος Κοζάνης), Παυλίδης Γεώργιος (ΔΕΥΑ Κοζάνης) Τουμπουλίδου Νούλα (ΔΕΥΑ Κοζάνης), Κομνηνάκης Γεώργιος (ΕΔΕΥΑ), Κουκιάσας Βαγγέλης, Φρεζούλη Ερμιόνη, Μονοκρούσου Κλειώ, Μητροπούλου Άννυ (Δίκτυ ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS)

Συντονισμός συζήτησης: Μαυρογιάννης Λεωνίδα, Πρόεδρος ΔΕΥΑ Βόλου

Καλωσόρισμα – Χαιρετισμοί:

Χαιρετισμός Δημάρχου Βόλου (κ. Σκοτινιώτης)

Ο Δήμαρχος Βόλου καλωσόρισε τους προσκεκλημένους και αναφέρθηκε στη σημασία αξιοποίησης των υδατικών πόρων μέσω έργων χρηματοδοτούμενων από το ΕΣΠΑ. Επισήμανε το διαχωρισμό των χρήσεων άρδευσης, ύδρευσης, βιομηχανικής χρήσης και επαναχρησιμοποίησης επεξεργασμένων λυμάτων από το βιολογικό καθαρισμό που είναι τρίτοβάθμιο. Επίσης έδωσε έμφαση στην ανταλλαγή εμπειριών στο πλαίσιο και της συγκεκριμένης Πρωτοβουλίας.

Χαιρετισμός Προέδρου ΔΕΠΠ (κ. Ζέρβας)

Ο Πρόεδρος ΔΕΠΠ καλωσόρισε τους προσκεκλημένους και αναφέρθηκε στη δέσμευση του ΔΕΠΠ για συμμετοχή στη συγκεκριμένη Πρωτοβουλία. Έδωσε έμφαση στον άμεσο σχεδιασμό κοινών δράσεων του ΔΕΠΠ και τον άμεσο συντονισμό μόλις τρεις μήνες μετά τη θεσμοθέτηση του Δικτύου. Επισήμανε ότι η πρωτοβουλία ταυριάζει στη φύση του ΔΕΠΠ, με τη σύμπραξη πολλών φορέων και την ανταλλαγή εμπειριών, ενημέρωση φορέων και πολιτών, κ.λπ. Αναφέρθηκε στον εορτασμό της παγκόσμιας ημέρας νερού παρουσιάζοντας σημαντικών δράσεων στο Δήμο Θεσσαλονίκης.

Χαιρετισμός Διευθύντριας Ίδρύματος Χάινριχ Μπελ στην Ελλάδα (κα. Δρόσου)

Στο χαιρετισμό της η κα. Δρόσου αναφέρθηκε στη μεγάλη συμβολή και στο ενδιαφέρον από τα μέλη ΔΕΠΠ να κινηθούν στο πλαίσιο αυτής της Πρωτοβουλίας. Μίλησε για τη σημασία συνδιαμόρφωσης της πρωτοβουλίας από όλους τους εμπλεκόμενους καθώς ο κάθε φορέας

γνωρίζει καλύτερα ιδιαίτερες ανάγκες του για τη ολοκληρωμένη και βιώσιμη διαχείριση του αστικού νερού. Επισήμανε την προγραμματισμένη σύμπραξη ελληνικών με γερμανικούς φορείς και τόνισε ότι ούτε οι Γερμανοί τα ξέρουν όλα, καθώς κάνουν και αυτοί λάθη φέρνοντας ως χαρακτηριστικό παράδειγμα τη λανθασμένη πολιτική της πόλης του Βερολίνου όπου η ιδιωτικοποίηση της διαχείρισης του νερού αποδείχτηκε αρνητική, και στην παρούσα φάση γίνεται προσπάθεια επαναδημοτικοποίησης. Κλείνοντας τόνισε ότι αυτού του τύπου οι ανταλλαγές εμπειριών μεταξύ χωρών αποφέρουν μόνο όταν έχουμε πλήρως προσδιορίσει τι ακριβώς ζητάμε από αυτούς και εκείνοι από εμάς.

Χαιρετισμός Προέδρου Δικτύου ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS (κ. Κουκιάσας)

Ο Πρόεδρος του Δικτύου ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS επισήμανε ότι το νερό αποτελεί πεπερασμένο πόρο και περιβαλλοντικό αγαθό, ενώ παράλληλα αναφέρθηκε και στα επίκαιρα θέματα των επικείμενων ιδιωτικοποιήσεων των εταιριών ύδρευσης και αποχέτευσης. Επιπλέον κατέγραψε την υστέρηση της Ελλάδας σε θέματα επαναχρησιμοποίησης επεξεργασμένων αποβλήτων. Επισήμανε ότι η Πρωτοβουλία «Συμμαχία για το Νερό» μπορεί να αποτελέσει την αφορμή για να ανοίξει ένας δημόσιος διάλογος με όσους φορείς θέλουν και μπορούν να συμμετέχουν σε αυτόν. Καθώς η επίσημη διαβούλευση των Σχεδίων Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής που ολοκληρώθηκε από την ΕΓΥ κρίνεται μάλιστα ως περιορισμένη και όχι ουσιαστική, το μεγάλο στοίχημα από εδώ και πέρα (με επόμενη πρόκληση την επίσημη διαβούλευση που θα πραγματοποιηθεί στην Ελλάδα στο πλαίσιο της αναθεώρησης των ΣΔΛΠΑ το 2015) θα είναι να «μάθουν οι Έλληνες» να καταθέτουν προτάσεις, να συνομιλούν και να συνδιαλέγονται. Τόνισε ιδιαίτερος την ανάγκη για συνομιλία με δημόσιους φορείς -που είναι υπεύθυνοι για τη δημόσια βιώσιμη διαχείριση του πόρου- και για την ανάπτυξη ουσιαστικής σχέσης με τους με πολίτες/χρήστες/καταναλωτές. Επισήμανε ότι στο θέμα των διαρροών υπάρχουν πολλά που μπορούν να γίνουν. Τέλος ενημέρωσε τους συμμετέχοντες ότι το Δίκτυο ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS επιδεικνύει ως σημαντική ενέργεια τη βιώσιμη διαχείριση των υδατικών πόρων στην Ελλάδα καθώς το ζήτημα αυτό αποτελεί βασικό στόχο και συνεχή πρόκληση για την οργάνωση .

Παρουσίαση Πρωτοβουλίας ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΝΕΡΟ (κα. Μητροπούλου)

Η κα. Μητροπούλου έκανε μια σύντομη παρουσίαση προηγούμενης πρωτοβουλίας του Δικτύου ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS (πανελλαδική έρευνα Απο-τιμώντας το νερό) στην οποία αναδεικνύεται το μεγάλο έλλειμμα πληροφόρησης και συμμετοχής των πολιτών/χρηστών/καταναλωτών ως προς βιώσιμες πρακτικές διαχείρισης αστικού νερού αλλά και η ανάγκη ενίσχυσης του ρόλου που διαδραματίζει η τοπική αυτοδιοίκηση στην διασύνδεση της «σχέσης» των πολιτών με το νερό. Επισήμανε δε πως η συνεργασία στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΝΕΡΟ, καταρχάς με το Δίκτυο Ελληνικών Πράσινων Πόλεων και μεσοπρόθεσμα με ακόμη περισσότερους δήμους και ΔΕΥΑ πανελλαδικά- έρχεται να συμβάλει σε μεγάλο βαθμό στην κάλυψη της προαναφερόμενης ανάγκης για περαιτέρω ενημέρωση, εκπαίδευσης, ευαισθητοποίηση και συμμετοχή των πολιτών και των δήμων, τόσο σε επίπεδο εξοικονόμησης των διαθέσιμων υδατικών πόρων, όσο

και γενικότερα σε επίπεδο βιώσιμης διαχείρισης του αστικού νερού. Τέλος αναφέρθηκε στο πλαίσιο των δράσεων της συγκεκριμένης πρωτοβουλίας που περιλαμβάνουν σειρά ενημερωτικών συναντήσεων – ανταλλαγής εμπειριών μεταξύ Ελλήνων και Γερμανών εμπειρογνώμων σε θέματα πολιτικής και τεχνογνωσίας διαχείρισης υδατικών πόρων σε ό,τι αφορά τις πηγές, τους τρόπους επεξεργασίας και την κατανάλωση, τη δημιουργία οδηγού καλών πρακτικών για τους δήμους/ΔΕΥΑ και τους πολίτες, καθώς και δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης σε εθνικό και τοπικό επίπεδο.

Σύντομες παρουσιάσεις συμμετεχόντων φορέων

ΕΔΕΥΑ - κ. Κομνηνάκης – Διευθυντής Προγραμματισμού ΔΕΥΑ Βόλου & Εκπρόσωπος ΕΔΕΥΑ)

Ο κ. Κομνηνάκης παρουσίασε ένα σύντομο ιστορικό των ΔΕΥΑ λέγοντας ότι αυτές συστήθηκαν τη δεκαετία του '80 με αρχικά ένα σύνολο 80 εταιριών. Μέχρι το 2010 υπήρχαν πανελλαδικά 227 ΔΕΥΑ, ενώ μετά τον Καλλικράτη συνενώθηκαν και έγιναν 139, εξυπηρετώντας όμως μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού (περίπου 5.200.000 κατοίκους εκτός Αθήνας και Θεσσαλονίκης). Τόνισε ότι το έργο των ΔΕΥΑ είναι τεράστιο καθώς σχεδιάζουν και εκτελούν υποδομές ύδρευσης και αποχέτευσης συνολικού ύψους 8,2 δις ευρώ μέχρι σήμερα, ενώ στο τρέχον ΕΣΠΑ μέσω του ΕΠΠΕΡΑΑ, οι ΔΕΥΑ διεκδικούν πάνω από 1 δις για έργα αποχέτευσης πληθυσμών κάτω των 2.000 κατοίκων. Η μεγάλη πρόκληση των μεγάλων κυρίως ΔΕΥΑ σήμερα είναι το γεγονός ότι καλούνται να καλύψουν μεγαλύτερη γεωγραφική έκταση (νέοι οικισμοί, πεπαλαιωμένα δίκτυα, κ.λπ.), με μειωμένο όμως προσωπικό λόγω συγχωνεύσεων φορέων και συνταξιοδοτήσεων έμπειρων στελεχών. Επισήμανε ότι η λέξη κλειδί για τη διαχείριση των νερών είναι η «βιωσιμότητα»: Διαχείριση δηλαδή με βιώσιμο τρόπο για το περιβάλλον με ταυτόχρονη εξυπηρέτηση των αναγκών του ανθρώπου. Εκεί έγκειται η μεγάλη επιτυχία ή αποτυχία της χώρας μας στην εφαρμογή της Οδηγίας Πλαίσιο για τα Νερά, ελλείψει μέχρι πρότινος Σχεδίων Διαχείρισης λεκανών απορροής. Στο πλαίσιο αυτό, τόνισε, οι ΔΕΥΑ καλούνται να καλύψουν αυτό το κενό.

Ενημέρωσε τους συμμετέχοντες ότι η ΕΔΕΥΑ έχει υποβάλλει παρατηρήσεις/προτάσεις στην Ειδική Γραμματεία Υδάτων για την ορθή σύνταξη των διαχειριστικών σχεδίων. Επισήμανε επίσης ότι μεγάλο θέμα για τις ΔΕΥΑ είναι το μη ανταποδοτικό νερό (π.χ. διαρροές, κλοπές κ.λπ.), το οποίο αν και είναι παγκόσμιο, στη Δυτική Ευρώπη και την Αμερική η κατάσταση είναι πολύ καλύτερη. Στη χώρα μας τα ποσοστά για τις διαρροές ανέρχονται σε 30-70%. Επιπλέον τόνισε ότι κατά την άντληση νερού καταναλώνεται ενέργεια με άμεσες συνέπειες στο φαινόμενο του θερμοκηπίου και την κλιματική αλλαγή. Ενημέρωσε ότι η ΕΔΕΥΑ έχει εκπονήσει μελέτες και έχει διοργανώσει ενημερωτικές ημερίδες αναφορικά για τα θέματα αυτά. Τέλος αναφέρθηκε στο στόχο της Πρωτοβουλίας που αφορά στην ανάπτυξη υδατικής συνείδησης στους φορείς και τους πολίτες, η οποία μπορεί να επιτευχθεί μέσω επαρκούς ενημέρωσης ώστε ο πολίτης να αισθάνεται συμμετέχων στη παραγωγή και χρήση νερού, καθώς και στη διαχείριση της ζήτησης που αποτελεί μείζον θέμα.

ΔΕΥΑ Κοζάνης – κ. Παυλίδης, Γενικός Διευθυντής

Ο κ. Παυλίδης παρουσίασε τη ΔΕΥΑ Κοζάνης (ΔΕΥΑΚ), αναφέρθηκε στην πολιτική ποιότητας, παρουσίασε την στρατηγική και το επιχειρησιακό πρόγραμμα, το τεχνικό πρόγραμμα, την τιμολογιακή πολιτική καθώς επίσης και μια έρευνα ικανοποίησης των πελατών από τις προσφερόμενες υπηρεσίες. Ενημέρωσε ότι η ΔΕΥΑΚ είναι αρμόδια για 54 δημοτικά διαμερίσματα μετά τον Καλλικράτη ενώ το προσωπικό παρουσιάζει σταθεροποιημένη τάση. Η Κοζάνη έχει δίκτυο τηλεθέρμανσης το οποίο εξυπηρετεί 26.000 διαμερίσματα ή 5.600 κτήρια, το σύνολο πρακτικά της πόλης. Η ΔΕΥΑΚ είναι πιστοποιημένη για ύδρευση/αποχέτευση (Υ/Α) και τηλεθέρμανση από το καλοκαίρι του 2012 με ISO9001. Παρουσιάστηκε επίσης το επιχειρησιακό πρόγραμμα της εταιρίας για το 2012-2016, και επισημάνθηκε η μεγάλη επιτυχία του στο να μην υπάρχει ίδια συμμετοχή στα έργα Υ/Α σε συνεργασία με την ΕΔΕΥΑ. Συνολικά η Κοζάνη έχει πετύχει να έχει 77% φθηνότερη θέρμανση σε σχέση με θέρμανση με πετρέλαιο, και υπάρχουν συνεχή αιτήματα επέκτασής της σε άλλες περιοχές. Συνολικά εξοικονομούνται 30 εκ. ευρώ από την τηλεθέρμανση. Η ΔΕΥΑΚ εφαρμόζει κλιμακωτή τιμολόγηση, η οποία χαρακτηρίστηκε ως η μόνη τιμολογιακή πολιτική που μπορεί να επιτύχει εξοικονόμηση. Ο κ. Παυλίδης σημείωσε ότι εφαρμόζεται διαφορετικό τιμολόγιο στην πόλη σε σχέση με τα υπόλοιπα τοπικά διαμερίσματα που βρίσκονται σε ημιαστικές/ημιαγροτικές περιοχές. Καθώς οι τελευταίες περιοχές καταναλώνουν διπλάσιο νερό αποφασίστηκε το τιμολόγιο να είναι το μισό από αυτό της πόλης σε ένα πλαίσιο μίγματος ανταποδοτικής και κοινωνικής πολιτικής. Επιπλέον έχει γίνει εφαρμογή κοινωνικού τιμολογίου, ενώ το μη τιμολογημένο νερό, κομμάτι του οποίου είναι οι διαρροές, αποτελεί ένα σημαντικό ζήτημα του φορέα. Τέλος παρουσιάστηκαν τα αποτελέσματα της έρευνας ικανοποίησης (2012) όπου προέκυψε έλλειμμα στην ενημέρωση των πελατών και στην τιμολογιακή πολιτική, ενώ το 80% των ερωτηθέντων θεωρεί ότι το νερό αποτελεί δημόσιο αγαθό.

ΔΕΥΑ Κέρκυρας – κ. Αδάμ, Γενικός Διευθυντής

Ο κ. Αδάμ παρουσίασε τη ΔΕΥΑ Κέρκυρας η οποία προέκυψε από τη συνένωση 11 ΔΕΥΑ και διαθέτει προσωπικό 205 ατόμων. Επισήμανε ότι αν και η περιοχή παρουσιάζει ετησίως μεγάλες ποσότητες βροχόπτωσης, λόγω κυρίως γεωλογικών πετρωμάτων που δεν επιτρέπουν τη συγκράτηση υδάτων, το νερό δεν επαρκεί για την κάλυψη των υδρευτικών αναγκών του νησιού. Επίσης λόγω της μεγάλης ποσότητας γύψων στην περιοχή, το νερό παρουσιάζει υψηλές τιμές σκληρότητας. Ενδεικτικά αναφέρθηκε ότι οι ημερήσιες ανάγκες ανέρχονται σε 30.000 κυβικά ενώ τα διαθέσιμα είναι 20.000 κυβικά. Τόνισε ότι η περιοχή διαθέτει υποβαθμισμένη ποιότητα νερού το οποίο όμως θα μπορούσε να χρησιμοποιείται για άλλες δευτερεύουσες χρήσεις. Στο πλαίσιο αυτό έχουν εκπονηθεί ειδικές μελέτες για την κάλυψη της επάρκειας. Στην Κέρκυρα έχουν ολοκληρωθεί έργα της ΔΕΥΑ που αφορούν σε δίκτυα για τη μείωση των απωλειών ενώ είχαν προγραμματιστεί από τη ΔΕΥΑ και φράγματα/ταμιευτήρες καθώς και δύο μονάδες αφαλάτωσης τα οποία θα υλοποιούνταν από το ΥΠΕΧΩΔΕ, αλλά δεν

έχουν ξεκινήσει ακόμα. Ο κ. Αδάμ επισήμανε ότι η συγχώνευση των ΔΕΥΑ επέφερε τεράστια προβλήματα στη διοίκηση της δομής (ανοργάνωτες υπηρεσίες, γραφειοκρατικά εμπόδια, χρέη, κ.λπ.). Επισημάνθηκε ότι συνολικά στο Δήμο υπάρχουν 160 γεωτρήσεις και 230 δεξαμενές, ενώ η ρύπανση αντιμετωπίζεται με χλωριωτές για τη μείωση της σκληρότητας, μέθοδοι που όμως δεν είναι επαρκείς από τους κατοίκους και παράλληλα έχουν δημιουργήσει και αντιδράσεις.

Δήμος Θεσσαλονίκης, κ. Ζέρβας, Αντιδήμαρχος

Ο κ. Ζέρβας παρουσίασε συγκεκριμένα στοιχεία ύδρευσης για το Δήμο Θεσσαλονίκης και ειδικότερα αναφέρθηκε στις εγκαταστάσεις ύδρευσης της ΕΥΑΘ, στις προγραμματισμένες δράσεις ύδρευσης (αντικατάσταση παλιών δικτύων, ηλεκτρονική παρακολούθηση δικτύων ύδρευσης κ.λπ.). Ένα βασικό στοιχείο που τόνισε είναι ότι οι ανοικτοί χώροι της Θεσσαλονίκης αρδεύονται με πόσιμο νερό, για το οποίο γίνεται προσπάθεια να αλλάξει. Στο πλαίσιο των καινοτόμων δράσεων που υλοποιούνται στη Θεσσαλονίκη παρουσιάστηκαν οι «κήποι βροχής» με συλλογή βρόχινου νερού από το οδόστρωμα και από τις οροφές κτιρίων για άρδευση παρτεριών και μικρών κήπων που θα κατασκευασθούν κατά μήκος κεντρικού δρόμου της πόλης (28^{ης} Οκτωβρίου). Επιπλέον παρουσιάστηκε η ανάπτυξη «έξυπνου» συστήματος διαχείρισης υδάτων με τηλεδιαχείριση του αρδευτικού δικτύου για 10 χώρους πρασίνου, καθώς και ένα κέντρο ελέγχου που βρίσκεται στα κεντρικά γραφεία της Διεύθυνσης Πρασίνου. Η εγκατάσταση έχει ως αποτέλεσμα την εξοικονόμηση νερού καθώς και την ποιοτική αναβάθμιση των πάρκων σε ότι αφορά το φυτικό υλικό, αφού η σωστή άρδευση αποτελεί κείμενο και ουσιώδη παράγοντα της σωστής ανάπτυξης των φυτών. Ο κ. Ζέρβας αναφέρθηκε στις προσδοκίες από την πρωτοβουλία Συμμαχία για το Νερό που μεταξύ άλλων περιλαμβάνουν: την παραγωγή συγκεκριμένων και εφαρμόσιμων προτάσεων για την επίτευξη ορθολογικής και βιώσιμης διαχείρισης του αστικού νερού, την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και την ενίσχυση της συνεργασίας της πόλης με τις άλλες πόλεις του ΔΕΠΠ καθώς και του ΔΕΠΠ με άλλους φορείς.

ΔΕΥΑ Βόλου (ΔΕΥΑΜΒ) – κα. Κόλιου, Γενική Διευθύντρια

Η κα. Κόλιου παρουσίασε τη ΔΕΥΑ Βόλου η οποία ήταν η πρώτη ΔΕΥΑ στην Ελλάδα, με πιλοτική εφαρμογή και δικό της ιδρυτικό νόμο. Πριν τον Καλλικράτη αποτελούσε μια διαδημοτική επιχείρηση, η αρμοδιότητά της οποίας περιλάμβανε το Δήμο Βόλου, Νέας Ιωνίας και Αισωνίας. Από το 2011 και με τον Καλλικράτη ανέλαβε το σύνολο του Δήμου Βόλου από το αεροδρόμιο Αγχιάλου και το παραλιακό μέτωπο, έως την περιοχή του Πηλίου.

Έως το 2011 το νερό ύδρευσης προερχόταν από μείγμα νερού των πηγών του Πηλίου (άριστης ποιότητας) και νερού από γεωτρήσεις. Αρχικά γίνεται αποθήκευση του νερού σε δεξαμενές και ακολουθεί η διανομή μέσω του δικτύου ύδρευσης στους καταναλωτές. Επισημάνθηκε η μεγάλη εποχιακή διακύμανση της ποιότητας νερού με κύρια χαρακτηριστικά την άριστη ποιότητα τη χειμερινή περίοδο έως και τον Ιούνιο. Αντίθετα, την περίοδο Ιουλίου – Οκτωβρίου χρησιμοποιείται περισσότερο το αντλούμενο νερό από γεωτρήσεις, το οποίο σταδιακά γίνεται

υφάλμυρο όταν παρουσιάζεται χαμηλή υδροφορία των πηγών με αποτέλεσμα να καθίσταται ποιοτικά υποδεέστερο. Επιπλέον παρατηρήθηκαν υψηλά όρια χλωριόντων σε σχέση με τα προβλεπόμενα όρια από τη νομοθεσία οπότε και πραγματοποιήθηκε επεξεργασία για τη μείωση των χλωριόντων (αντίστροφη ώσμωση σε τρεις δεξαμενές).

Με την εφαρμογή του Καλλικράτη και την ένταξη των ορεινών περιοχών που έχουν άφθονο πηγαίο νερό εκφράστηκε η ελπίδα της βελτιωμένης αντιμετώπισης των προβλημάτων ποιότητας του νερού. Έγινε εκτενής αναφορά στις αντιδράσεις των πολιτών των ορεινών περιοχών που θεωρούν το νερό ιδιοκτησία τους και αρνούνται να δεχθούν οποιασδήποτε μορφής επέμβαση με αποτέλεσμα να έχουν καταστρέψει επανειλημμένως συστήματα απολύμανσης που έχουν τοποθετηθεί στην περιοχή.

Αναφορικά με θέματα αποχέτευσης του Δήμου Βόλου υπάρχει εκτεταμένο δίκτυο περίπου στο 85% του αστικού ιστού και Κέντρο Επεξεργασίας Λυμάτων με τριτοβάθμια επεξεργασία και απολύμανση, αγωγός 800 μέτρων και 180 μέτρα διαχυτήρες. Η αποχέτευση όμβριων υδάτων γίνεται λόγω κλίσεων της πόλης από δυο χειμάρους, ενώ όταν υπάρχει αυξημένη κάθοδος όμβριων νερών σημειώνονται πλημμυρικά φαινόμενα. Η ΔΕΥΑΜΒ έχει κάνει μεγάλη επένδυση για την κατασκευή δικτύου όμβριων και δεξαμενών συλλογής υδάτων τα οποία προωθούνται προς τη θάλασσα. Πρόσφατα η ΔΕΥΑΜΒ ανέλαβε και τον τομέα της άρδευσης ώστε να επιτευχθεί ολοκληρωμένη διαχείριση υδάτων, ωστόσο αποτελεί ένα πεδίο άγνωστο.

Η κύρια πρόκληση της ΔΕΥΑΜΒ είναι πως θα διαχειριστούν την άρδευση καθώς στον τομέα αυτό κυριαρχούν άλλες συνθήκες και νοοτροπίες. Σημαντικό είναι και το ζήτημα εκτέλεσης έργων που χρηματοδοτήθηκαν από το ΕΣΠΑ ύψους 55 εκατ. ευρώ (42 εκατ. για αποχέτευση σε νέες περιοχές του παραλιακού μετώπου που εντάχθηκαν στο Δήμο και 4,5-5 εκ. για την επέκταση της αυτοματοποίησης και του ελέγχου συστήματος ύδρευσης για τη μείωση των διαρροών. Επιπλέον έχει υποβληθεί πρόταση για επαναχρησιμοποίηση λυμάτων καθώς επίσης και για τη δημιουργία υδροηλεκτρικού σταθμού από την πηγή Καλιακούδα καθώς και σταθμός παραγωγής ενέργειας από το ΚΕΛ με την αξιοποίηση σε δεύτερη φάση των νερών του πρώτου υδροηλεκτρικού. Τα κύρια προβλήματα δεν εντοπίζονται τόσο στην τεχνογνωσία όσο στην ενημέρωση των πολιτών καθώς αυτοί βλέπουν με καχυποψία την επιχείρηση που διαχειρίζεται το νερό.

Δήμος Τρικάλων – κ. Ξάφος, Αντιδήμαρχος

Ο κ. Τσάβος παρουσίασε τη ΔΕΥΑ Τρικάλων, αναφέροντας ότι ο Δήμος Τρικάλων αποτελείται από 33 τοπικές κοινότητες και περίπου 80.000 καταναλωτές. Η ποιότητα των υδατικών πόρων στην περιοχή του Δήμου είναι γενικά καλή και η κύρια πηγή νερού ύδρευσης είναι οι γεωτρήσεις. Η διαχείριση των υδάτων υστερεί κυρίως στο μη αστικό κομμάτι του Δήμου και συγκεκριμένα στις αγροτικές περιοχές. Επιπλέον ζήτημα αποτελεί το ιδιοκτησιακό, καθώς οι πολίτες θεωρούν κτήμα τους τα νερά της περιοχής τους. Κατόπιν επισημάνθηκε το ζήτημα της τιμολόγησης του νερού καθώς δεν κατέστη δυνατή η εφαρμογή ενιαίων τιμολογίων σε όλες τις τοπικές κοινότητες του Δήμου. Οι προτεραιότητες του Δήμου περιλαμβάνουν καμπάνια για την

ορθολογική διαχείριση των υδάτων, έλεγχο των διαρροών, βελτίωση της κατάστασης του δικτύου ύδρευσης, κ.λπ. Επίσης ο Δήμος τάσσεται υπέρ των μεγάλων έργων για την εξεύρεση υδατικών πόρων (π.χ. εκτροπή Αχελώου).

Δήμος Κοζάνης, κ. Μαλούτας, Δήμαρχος

Ο Δήμαρχος Κοζάνης έκανε μια ανακεφαλαίωση συνθέτοντας τα πρώτα στοιχεία και τα συμπεράσματα που παρουσιάστηκαν από τους συμμετέχοντες φορείς. Έτσι εντόπισε ως κύριο ζήτημα όλων των πόλεων το μη τιμολογούμενο νερό το οποίο περιλαμβάνει τις διαρροές και τις παράνομες συνδέσεις/κλοπές. Επισήμανε ότι ειδικά στην Κοζάνη παρατηρείται σημαντική ταπείνωση του υδροφόρου ορίζοντα εξαιτίας της βιομηχανικής δραστηριότητας της ΔΕΗ, ενώ το κόστος αναζήτησης άλλων υδροφορέων είναι πολύ μεγάλο. Τόνισε ότι η επαναχρησιμοποίηση αποβλήτων για αρδευτικούς σκοπούς μπορεί να αποτελέσει λύση του ζητήματος ανεπάρκειας ενώ αρκετά υπόγεια νερά που είναι ακατάλληλα για πόση μπορούν να χρησιμοποιηθούν για άρδευση. Επιπλέον ζήτημα της περιοχής της Κοζάνης αποτελεί το γεγονός ότι η άντληση της ΔΕΗ γίνεται με οικιακό και όχι βιομηχανικό τιμολόγιο. Επιστημάνθηκε τέλος ότι η τιμολογιακή πολιτική πρέπει να στοχεύει στον περιορισμό της κατανάλωσης.

Σχόλια συμμετεχόντων

Τα σχόλια των συμμετεχόντων συνοψίζονται ακολούθως: Σημειώθηκε ότι οι ΔΕΥΑ δεν είναι φορείς διαχείρισης αλλά πάροχοι υπηρεσιών ύδρευσης και αποχέτευσης. Τέθηκε επίσης το ερώτημα κατά πόσο στην Ελλάδα υπάρχει πολιτική διαχείρισης των υδάτων και σημειώθηκε ότι οι ΔΕΥΑ μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στο συγκεκριμένο θέμα. Επιστημάνθηκε ότι η συγκεκριμένη πρωτοβουλία αποτελεί μεγάλο πλεονέκτημα για την ευαισθητοποίηση σε θέματα εξοικονόμησης νερού, καλών πρακτικών καθώς και ανταλλαγής τεχνογνωσίας και εμπειρίας, κ.λπ. Τονίστηκε ότι στα θέματα επικοινωνίας και ευαισθητοποίησης των πολιτών δεν έχει δοθεί η δέουσα σημασία. Επίσης αναφέρθηκε το θέμα της διαφάνειας του κόστους των υπηρεσιών (γιατί πληρώνουμε και τι πληρώνουμε). Ένας στόχος της πρωτοβουλίας είναι η ανταλλαγή εμπειριών και καλών πρακτών μεταξύ ΔΕΥΑ / Δήμων και άλλων εταιρών / αυτοδιοικητικών φορέων για τη διαχείριση και τη τροφοδοσία νερού καθώς και την ανάκτηση του κόστους. Σημαντικό θέμα αποτελεί επίσης η εκπαίδευση των χρηστών στα θέματα ιδιοκτησίας του πόρου. Επίσης προτάθηκε η ενίσχυση μικρών υδρευτικών έργων, η αξιοποίηση μικρών πηγών και πηγαίων νερών .

Παρουσίαση Ερωτηματολογίου - Στόχοι Πρωτοβουλίας (κα. Μονοκρούσου)

Στη συνέχεια έγινε παρουσίαση του ερωτηματολογίου που έχει αποσταλεί στους φορείς (Δήμους/ΔΕΥΑ) για την καταγραφή των δυσκολιών και των δυνατοτήτων διαχείρισης των υδατικών πόρων. Ακολούθησαν σχόλια και ερωτήματα από τους συμμετέχοντες:

Ο κ. Κομνηνάκης ζήτησε διευκρίνιση για το ποιο θα είναι το τελικό προϊόν, το παραγόμενο υλικό που στοχεύουμε να παραχθεί από τη συγκεκριμένη διαδικασία.

Ο κ. Παυλίδης ανέφερε ότι υπάρχουν τρεις ταχύτητες στο χώρο των ΔΕΥΑ (μεγάλες, μεσαίες και μικρές) με διαφορετική δυναμική σε τεχνολογικό και σε οικονομικό επίπεδο. Για το σκοπό αυτό απαιτείται διαφορετική προσέγγιση σε κάθε μία από αυτές. Επίσης χαρακτήρισε την πολιτική για τα νερά στην Ελλάδα αντιφατική καθώς από τη μια ιδιωτικοποιούνται δύο κρατικές επιχειρήσεις (ΕΥΑΘ, ΕΥΔΑΠ), οι οποίες αντιμετωπίζονται από την πολιτεία ως επιχειρήσεις, μη απαγορεύοντας τις προλήψεις, και μη επιβάλλοντας τη μείωση μισθολογικού κόστους, ενώ από την άλλη για τις υπόλοιπες ΔΕΥΑ η πολιτεία τις εξομοιώνει με το δημόσιο απαγορεύοντας τις προλήψεις και μειώνοντας σημαντικά το προσωπικό.

Η κα. Μητροπούλου στο σημείο αυτό έκανε αναφορά στους γερμανικούς φορείς που θα εμπλακούν στην Πρωτοβουλία οι οποίοι είναι: Περιβαλλοντική οργάνωση Grüne Liga, Ένωση Φορέων Δημόσιας Διαχείρισης Νερού, Υπηρεσίες Περιβάλλοντος της πόλης του Βερολίνου, κ.ά.

Καταγραφή προσδοκιών (κα. Φρεζούλη)

Ακολούθησε η καταγραφή των προσδοκιών των συμμετεχόντων φορέων όπου μέσα από ένα διαδραστικό παιχνίδι οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να «γίνουν για λίγο παιδιά/μαθητές» και να καταγράψουν πως θα ήθελαν να δουν την πόλη τους να εξελίσσεται τα επόμενα 10-20 χρόνια σε θέματα του νερού.

Συζήτηση επί του Ερωτηματολογίου – Καταγραφή κύριων προκλήσεων (κα. Μονοκρούσου – κα. Μητροπούλου)

Στη συνέχεια μετά το διάλειμμα πραγματοποιήθηκε αναλυτική συζήτηση επί του ερωτηματολογίου, ζητήθηκαν σχόλια και ενδεχόμενες συμπληρώσεις αυτού. Έτσι επισημάνθηκε ότι το ερωτηματολόγιο δεν καλύπτει θέματα αποχέτευσης / επαναχρησιμοποίησης μιας και αυτό αποτελεί αντικείμενο συνέχισης της πρωτοβουλίας, καθώς επί του παρόντος έχει γίνει εστίαση σε θέματα ύδρευσης. Επιπλέον προτάθηκε να προστεθεί το ενεργειακό ζήτημα της ύδρευσης καθώς η παροχή νερού συνδέεται με την κατανάλωση ενέργειας και συχνά έχει μεγάλο κόστος (π.χ. γεωτρήσεις). Επίσης τέθηκε το ζήτημα παραγωγής ενέργειας από Υδροηλεκτρικούς Σταθμούς, το οποίο τελικά συμφωνήθηκε να καταγραφεί μέσω του ερωτηματολογίου. Έγινε αναφορά σε ανάπτυξη μικρής κλίμακας ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για καλύτερο ενεργειακό ισοζύγιο όπως βιοαέριο, χρήση υπολειμμάτων της λάσπης, φωτοβολταϊκά, ανεμογεννήτριες, κ.λπ. Επιπλέον συζητήθηκε η χρήση μη συμβατικών υδατικών πόρων και συγκεκριμένα η επαναχρησιμοποίηση επεξεργασμένων αποβλήτων για την εξεύρεση εναλλακτικών πηγών ύδατος. Σημειώθηκε ότι στην Ελλάδα υπάρχει σχετική έρευνα και τεχνογνωσία ενώ έχουν κατατεθεί και σχετικές προτάσεις. Για παράδειγμα υπάρχει πρόγραμμα αξιοποίησης της αποχέτευσης στο Πάρκο Γουδή για την άρδευση.

Αναφέρθηκαν οι προσδοκίες για συνέργεια/συνεργασία με φορείς του εξωτερικού ώστε να χρησιμοποιηθούν και νέες τεχνολογίες και καινοτόμες προτάσεις. Αναφέρθηκε ένα οργανωτικό

λάθος που συμβαίνει στην Ελλάδα αναφορικά με τα διοικητικά όρια ευθύνης φορέα όπου ο προγραμματισμός δεν μπορεί να είναι μόνο τοπικός, αλλά και περιφερειακός και εθνικός. Σημειώθηκε ότι λύση στο πρόβλημα μπορούν να αποτελέσουν τα Σχέδια Διαχείρισης όπου οι υδατικοί πόροι εξετάζονται σε επίπεδο λεκάνης απορροής και όχι σε διοικητικά όρια. Τονίστηκε η υφιστάμενη έλλειψη θεσμικού πλαισίου σε θέματα υλοποίησης κοινών δράσεων διαφορετικών διοικητικών φορέων. Σημειώθηκε ότι με την απαγόρευση των προσλήψεων στους φορείς διαχείρισης δεν είναι εφικτή η κατάρτιση επιχειρησιακού σχεδίου και προτάθηκε να διορθωθεί το εξωτερικό περιβάλλον των επιχειρήσεων. Σημειώθηκε ότι στην Ελλάδα οι υδάτινοι πόροι ανήκουν στο κράτος, ενώ στην Ευρώπη ανήκουν στην αντίστοιχη περιφερειακή ενότητα, οι οποίοι αποτελούν τους που φορείς διαχείρισης που έχουν και την ανάλογη ευθύνη.

Αναφέρθηκε ότι οι ΔΕΥΑ είναι αρμόδιες για την κατασκευή και τη διαχείριση δικτύων αλλά όχι για τη διαχείριση των υδάτων, και πως το κράτος είναι μόνο αρμόδιο. Είναι επίσης σημαντική η καταγραφή του προβλήματος αναφορικά με το ποιος έχει την ευθύνη της διαχείρισης ακόμα και αν δε δοθεί ολοκληρωμένη λύση στα επιμέρους ζητήματα.

Ενημέρωση ως προς επόμενα βήματα

Το χρονικό διάγραμμα που τέθηκε για το επόμενο διάστημα ήταν το εξής:

- Συμπλήρωση του ερωτηματολογίου από τις επιχειρήσεις ύδρευσης/αποχέτευσης των μελών του ΔΕΠΠ (ΔΕΥΑ, ΕΥΔΑΠ, ΕΥΑΘ) έως τις 31/03/2013
- Συμπλήρωση του ερωτηματολογίου από άλλες ΔΕΥΑ (μέλη ΕΔΕΥΑ) έως τις 15/04/2013. Η διακίνηση θα γίνει μέσω της ΕΔΕΥΑ. Διευκρινίσεις θα δίνονται από το Δίκτυο ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS.
- Σύνθεση των αποτελεσμάτων και κωδικοποίηση των βασικών ζητημάτων, προκλήσεων από το Δίκτυο ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS
- Επόμενη συνάντηση με ελληνικούς και γερμανικούς φορείς στο τέλος Μαΐου πιθανώς στα Τρίκαλα.

Κλείσιμο συνάντησης

Το γενικό συμπέρασμα ήταν ότι η συνάντηση ήταν ιδιαίτερα χρήσιμη και εποικοδομητική για την πρώτη ανταλλαγή σκέψεων και προβληματισμών στα θέματα διαχείρισης του αστικού νερού.